27/243

MANIA
Adolf Vidkun
sundt folkevett
ytrings frihet
selvbestemmelses rett
humanitet
"Anei Vidkun Abraham meg löfter du ikke!"

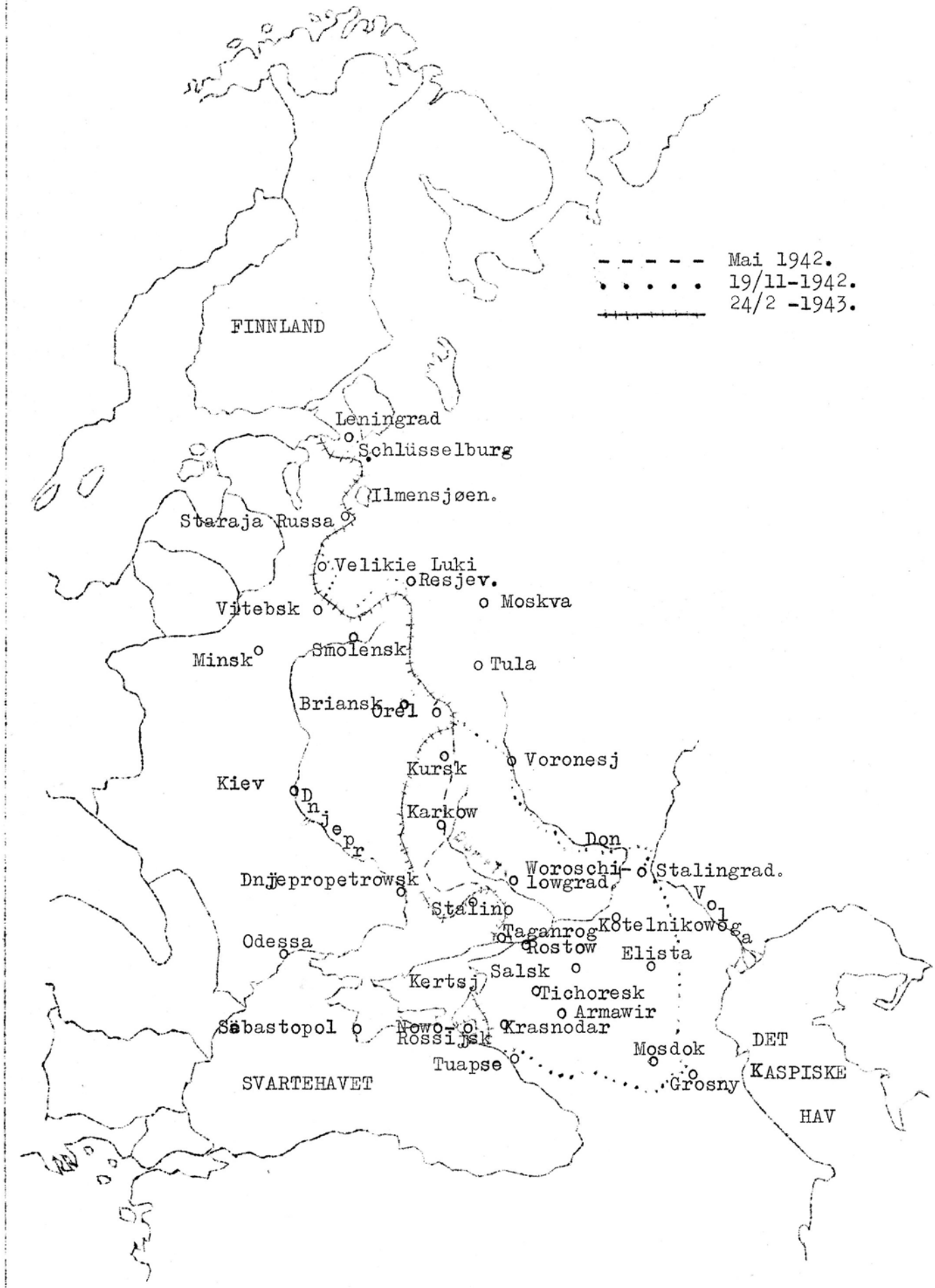
Mai 1942.
19/11-1942.
24/2 -1943.
FINNLAND
Leningrad
Schlüsselburg
Ilmensjøen.
Staraja Russa
Velikie Luki
Resjev.
Moskva
Vitebsk
Minsk
Smolensk
Tula
Briansk
Orel
Voronesj
Kursk
Kiev
Dnjepr
Karkow
Don
Dnjepropetrowsk
Woroschilowgrad
Stalingrad.
Volga
Stalino
Taganrog
Rostow
Kotelnikowo
Elista
Odessa
Salsk
Kertsj
Tichoresk
Armawir
Sebastopol
Novo-Rossijsk
Krasnodar
Mosdok
Tuapse
Grosny
DET KASPISKE HAV
SVARTEHAVET

KRIGSOVERSIKT PR. 27/2-1943.

RUSSLAND: På den nordligste del av fronten har det ikke skjedd vesentlige endringer siden russerne i siste halvdel av januar jaget tyskerne vekk fra Schlüsselburg og Ladoga-kysten, men det russiske press fortsetter, og når vårbløyta i nær framtid setter en midlertidig stopper for tankframstøtene i syd, er det sannsynlig at russerne vil sette meget inn på å frigjøre Leningrad og sydkysten av finskebukta. Over bukta er det bare en flytur på ca 70 km. til Helsinki, og dette **faktum** er kanskje en medvirkende årsak til at det finske folks ønske om fred i den siste tid er kommet klart til uttrykk i noen av de største finske aviser. Vinner russerne herredømmet over kysten Leningrad - Tallin, vil den russiske Østersjøflåte, som hittil har liggèt innestengt ved Tronstadt, komme til å spille en viktig rolle i sommerens operasjoner.

Vest for Moskva er russerne i slutten av februar gått til angrep på Smolensk, et viktig jernbaneknutepunkt. Lenger sydøst raser voldsomme kamper om Orel, som i likhet med Kursk og Karkow lenger syd, utgjorde viktige støttepunkter i tyskernes forsvarslinje fra i fjor vår. Store mengder britisk krigsmateriell er satt inn her. Mellom Orel og Kursk, og mellom Kursk og Karkow, har russerne trengt langt inn gjennom tyskernes festningslinje. Russernes største seier i de siste 14 dage er erobringen av Karkow, den 15. februar. Denne by var utgangspunkt og forsyningsbasis for tyskernes siste sommeroffensiv. Veldige militære forråd var hopet opp der og tyskerne fikk ikke tid til å føre dem vekk. Her, som ved Stalingrad, fikk de tyske tropper derfor ordre om å kjempe til siste mann, og kampene ble usedvanlig blodige. Karkow har bl.a. hatt en av verdens største traktorfabrikker, og er dessuten et av Ukrainas viktigste jernbaneknutepunkter. Ikke mindre enn 8 jernbaner stråler ut fra den. Erobringen av Karkow har gitt russerne herredømme over viktige nord-sydgående jernbaner og har dermed gjort det mulig for dem på kort tid å flytte store styrker fra et frontavsnitt til et annet, og stadig drive nye kiler inn gjennom de svakeste avsnitt av tyskernes forsvarslinje. Den lengste og mest overraskende av russernes angrepskiler går fra Karkow i retning mot Konotop, som ligger ikke mindre enn 22o km. lenger nordvest, og halvveis til Ukraines hovedstad Kiew. Syd for Karkow går fronten noe øst for Poltava, over Krasnograd og Pavlograd, men med en kile skutt fram til en avstand fra Dnjepropetrowsk på bare 2o km. Her lå før krigen Sovjets største metallurgiske verker, og 12 km. syd for byen lå Dnjeprostroi med verdens nest største kraftstasjon og bl.a. veldige alluminiumsverker. Det kan bli av betydning for krigens varighet om russerne klarer å ta Dnjepropetrowsk mens isen ennå ligger på Dnjepr, fordi de da har et brohode for erobring av hele Dnjeperdalen i løpet av sommeren. Ved å følge Dnjeperdalen nedover til Svartehavet vil russerne avskjære Krim og dessuten komme i betenkelig nærhet av Romanias oljefelter.

Erobringen av Krim, som er uunngåelig hvis halvøya først er avskåret, vil også sette den russiske Svartehavsflåte i stand til å angripe Romanias kyst og sperre Donau-munningen. Det er derfor forståelig at tyskerne setter alt inn på å hindre erobringen av Dnjepropetrowsk og ikke engang viker tilbake for å gjenta menneskeofringen fra Stalingrad for å oppnå en utsettelse til snøløsningen setter en midlertidig stopper for den motoriserte krigsførsel. Det er øyensynlig dette som er formålet med de tyske styrker i Donetsdistriktet.

Da tyskerne [illegible] ble drevet ut av Rostow og Woroschilowgrad, hadde de muligheten for å redde [illegible] ved et ilsomt tilbaketog. I stedet ble de stående i Donetsdistriktet, og har latt seg omgå av russerne i nord. En russisk kile er skutt sydover gjennom det vestlige Donetsdistrikt og står bare 6o km. fra Mariupol ved Det Asovske Hav. Når den fram, er tyskerne innesperret. Tyskerne kjemper voldsomt for å holde forbindelseslinjen langs kysten åpen, men de prøver også av all makt å holde de stillinger de har tilbake i Donetsdistriktet, og retter bl.a. angrep i ryggen på de russere som marsjerer mot Dnjeper, for å forsinke dem. De tyske styrker, som antakelig utgjør minst 2oo.ooo mann, blir imidlertid stadig trengt sammen. Fra øst har russerne marsjert framover rundt Taganrog, som nå står i fare for å bli avskåret. Lenger nord har de brutt igjennom tyskernes forsvarslinje ved Mius-elva, som faller ut ved Taganrog. Det er overveiende sannsynlig at denne armé går samme skjebne i møte som Stalingrad-arméen. I denne forbindelse skal man imidlertid ikke være blind for at den tyske Donetsarmée

øyensynlig fremdeles kjemper seigt og forbitret. Det er tydelig at i hvert fall de tyske elitetropper nå har overvunnet "Stalingrad-sjokket", og det er overdreven optimisme å regne med et nært forestående moralsk sammenbrudd av den tyske hær.

Mens tyskerne rømmet en stor del av Øst-Kaukasus "frivillig", var de fast bestemt på å holde i hvert fall Taman-halvøya og flåtehavnen Noworossijsk, for å ha et brohode for en ny sommeroffensiv mot Baku, eller i det minste for å trygge sitt herredømme over Krim. Betydelige tyske styrker står fremdeles begge steder, takket være vårbløyta, som har gjort det umulig å bruke tanks mot dem. Styrkene i Noworossijsk er omringet, og Svartehavsflåten gjør det umulig for dem å unnslippe sjøveien. De går sin sikre undergang i møte. På Taman-halvøya holder russerne på å trenge tyskerne vekk fra Kertsj-stredet, og det er godt håp om at mesteparten av de styrker som ennå står her, snart vil bli likvidert.

TUNISIA: I begynnelsen av måneden gjorde Vestmaktene sitt annet feilslagne forsøk på å hindre Rommels og von Arnims styrker i å forene seg. Det første var de Gaulle-troppenes framstøt fra Zad i januar for å nå kysten vest for Tunisia før Rommel var kommet fram. Det nye forsøk gikk ut på å nå kysten mellom Sfax og Gabes i Midt-Tunisia, men de amerikanske styrker ble stoppet ved Faid-passet. 15. februar gikk tyskerne til motangrep og kastet amerikanerne tilbake nesten til Tunisias vestgrense. I syd erobret de bl.a. Gafsa, 80 km. lenger nord det viktige Kasserine-pass og ytterligere 60 km. lenger i nordøst den lille by Sbiba. Dessuten 3 av de alliertes nye flyplasser.

Skuffelsen over dette forsmedelige nederlag etter de lange forberedelser har vært stor, og har på mange hold her hjemme ført til skumlerier om at Vestmaktene i virkeligheten ikke vil føre krig, men bare venter på at russerne skal rake kastanjene ut av ilden for dem. Den kommende utvikling vil sikkert slå disse skumlerier ihjel, men det kan allerede nå være sundt å slå fast at alle skumlerier om dårlig vilje hos den ene eller andre av våre allierte bare skader oss selv og vår egen kamp. Vi har rett til å gi uttrykk for vår skuffelse, men amerikanerne kan si til sin undskyldning at ikke bare mannskaper, men også offiserer, helt manglet kamptrening, og at bare virkelig kamp gjør det mulig å skjelne mellom dugelige og udugelige offiserer. Hva troppene angikk, hadde de store tap. Det tyder ikke på at de kjempet dyktig, men det viser i hvert fall at de kjempet tappert.

I løpet av de siste dager av februar er det lykkes de allierte å erobre Kasserine-passet tilbake og å gå 15-25 km. fram i Sbiba-området. Den 8. armé har samtidig tatt Medinine og andre framskutte stillinger i Mareth-linjen og satt sitt tunge artilleri inn mot selve hovedlinjen. En skulle derfor ha grunn til å tro at det lenge ventede hovedangrep i Tunisia nå er umiddelbart forestående.

INVASJON: Engelsk radio har i det siste sendt ut meldinger som kan tydes derhen at en alliert invasjon på fastlandet er umiddelbart forestående. Det er ikke godt å skjønne at det skulle være et egnet ledd i forberedelsene til et slikt foretakende å gjøre motstanderne oppmerksom på planene.

Erfaringene fra Tunisia har også vist hvor vanskelig det er for en hær uten kamperfarne offiserer å kjempe effektivt. Det eneste sted på Europas fastland hvor en alliert hær kan få fotfeste uten kamper ved landstigningen og uten å risikere store mengder tonnasje, er Portugal, og det er ingen tvil om at tyskerne er fullt oppmerksomme på det. En invasjon i Portugal i nær framtid er ikke utenkelig. Noen avgjørende betydning vil den imidlertid neppe få, men den vil bidra til å distrahere tyskerne og holde nye mengder av tyske tropper og fly vekk fra Russland.

vvv vVv vvv

QUISLING SIER SANNHETEN.

I regjeringsorganet "Det Frie Kina" (Nanking) som har gjort seg bemerket ved en rekke artikler om det japanske livsroms-spørsmål og nyordningen i Øst-Asia, finner vi et stort oppslått intervju som bladets Berliner-korrespondent, Fui-Fan-Shin har hatt med quisling under et opphold i Oslo i forbindelse med feiringen av ett-års dagen for den historiske statsakt på Akershus den 1. februar 1942.

I intervjuet erfares hvorledes ministerpresidentens personlighet har gjort et uutslettelig inntrykk på korrespondenten. "Man finner i billedet av denne helteskikkelse" heter det innledningsvis, "slående likhetstrekk med det tyske rikets fører. Munnen er sammenbitt. Håret er omhyggelig, om enn på en tilsynelatende tilfeldig måte, skjøvet ned i pannen. Klededrakten er enkel og folkelig og markerer en førers kontakt med sitt folk. På hodet bærer han ved festlige anledninger en alminnelig blå norsk skilue, som gjør et mandig og høyst overraskende inntrykk sammen med en fotsid grå militærfrakk, - som man forstår en paralell til den brune lærfrakken hvormed adolf hitler erobret de tyske arbeiderskarers hjerter. vidkun quisling bærer imidlertid ikke bart. Etter sitt besøk i Berlin ved slutten av året 1939, da han vant hitlers forståelse i forbindelse med de planer om Norges frigjørelse som ble realisert den 9. april, skal han muligens ha vært inne på tanken om å anlegge bart, dog litt større enn den tyske førers. Imidlertid lot han tanken fare idet han fant det mere germansk å opptre glattraket. Man står her ved et interessant punkt hvor det gjelder forståelsen av vidkun quislings personlighet. Riktignok er likhetspunktene mellom de to førere overveldende. Ser man f.eks. quisling og hitler bøye seg faderlig og smilende ned mot en liten 9 års småpike i bondedrakt, som overrekker føreren blomster på hans fødselsdag, er det faktisk ikke til å se forskjell på de to førere som begge synes å ha det samme tak på barnesinnet, hvilket er så meget genialere som ingen av dem har barn selv.

Den som har hatt den lykke å oppnå en personlig samtale med ministerpresident vidkun quisling vil imidlertid forstå at han med full grunn regner seg selv som den største av de to førere. Ikke bare er quisling en språkdyktig mann, noe som allerede av den grunn berettiger ham til like overfor den annen å innta en ledende stilling i europeiske anliggender. Men det ekte germanske blod er utvilsomt også det som flyter i den norske førers årer. Hos quisling møter man ikke en østerikers sydlandske brune blikk, man finner hos quisling det sanne urgermanske utspring i et par klare blå øyne som lyser av en fanatisk, i beste forstand sadistisk tro på Norges misjon som europeisk førerfolk. Nettopp her står vi ved sakens kjerne. Det er etter quislings mening bare et tidsspørsmål når han selv som fører for det nye Germania overtar ledelsen av den europeiske politikk. Således er det en selvfølge at vidkun quisling anordner 4 dages nasjonalsorg over naturkatastrofen ved Stalingrad, mens det mindre germanske tyske folk bare får anledning til å sørge i 3 dager."

"Er det tillatt å spørre hvilken begivenhet som har gledet Dem mest i året som er gått siden 1. februar 1942?" - "Jeg skal svare Dem ærlig" uttaler ministerpresidenten. "Den største glede som ble meg forundt var da jeg om morgenen den 26. november oppdaget at gestapo ikke hadde tatt min kone. Jeg hadde sett hennes dype vakre jødiske øyne for meg, de talte til meg bedende og tårefylt, fordi hun skulle føres til Polen og pines ved sult og nedverdigelse til undergang. Jeg visste nok at 6o mann av ordenspolitiet som ikke tilhører NS var blitt utkommandert til arrestasjon av alle jøder i Oslo, og jeg hadde håpet og trodd at en av disse ville vist min ulykkelige hustru barmhjertighet og ført henne til Sverige. Så kan De tenke Dem min glede da jeg våkner om morgenen og finner at gestapo ikke over hode har gjort forsøk på å bortføre henne. Et klarere bevis kan man ikke få for tyskernes virkelige storsinn og deres rettferdighetssans. Forøvrig har året ikke brakt meg gleder."

"Deres største skuffelse i det forløpne år?" - "At tyskerne ikke ville la meg få stevne sammen rikstinget. Ikke bare saken selv ble meg på denne måte en skuffelse, men det hele virket jo nesten sjikanøst like overfor meg personlig ettersom jeg hadde sørget for å la frimerket med mitt billede og teksten "rikstinget 1942" utkomme offentlig. Det har også vært meg en bitter skuffelse

å erfare at NS er på tilbakegang fordi folk tror at Tyskland vil tape krigen. Jeg anser dette som et skamløst forrederi fra deres side som sympatiserer med Tyskland, for enhver forstår at jeg ikke kommer av flekken med mitt nyordningsprogram før det lar seg åpne en bresje i den kompakte muren av uforstående jøssinger. Å bryte jøssingmotstanden med list eller vold er derfor den store oppgave for NS i året som kommer. Tyskerne vil nemlig ikke tillate meg å styre landet etter eget hode før jeg har oppbygget en maktstilling med et mere solid grunnlag i mitt eget folk. For øyeblikket er jo tilstanden nærmest parodisk slik som hver av ministrene har fått oppnevnt sine tyske rådgivere, som skal høres i alle vesentlige spørsmål, og allikevel kaller de oss en nasjonal regjering.

Men alt dette er allikevel biting. Det vesentlige er at kjernen i NS bevarer sin germanske kvalitet, og på dette punkt kan vi notere en triumf. Vi har fått bevis for at myten om tyskernes evne til å administrere er overdrevet. Det hersker en utstrakt korrupsjon innen den tyske sivile administrasjon. Bare fra interessentskapet Nordags anlegg i Sauda er det svindlet bort 60-70 mil. kroner gjennom administrasjonen i Oslo. Sauda-anlegget måtte derfor overtas av organisasjonen Todt, og jeg har sagt tydelig fra at det er siste gang Norges Bank vil forskuttere med millioner av kroner for den slags kjempeskandaler som vi ikke selv har adgang til å kontrollere."

"Til slutt et spørsmål, herr ministerpresident. Man hører ofte i utlandet, til og med Berlinerne samtale privat om det, at herr ministerpresidenten bare kopierer de tyske forbilleder like til heil-hilsen med opprakt hånd. Dette er jo et prinsipielt spørsmål av stor interesse for Kina, hvor Nankingregjeringen ikke vet hva godt den skal gjøre for å tekkes den japanske okkupasjonsmakt." - "Jeg vil ubetinget," svarer ministerpresidenten, "anbefale Deres regjering å skifte Gudstro for å vinne okkupasjonsmaktens tillit. Tenk Dem bare hvor meget unødvendig blod som er spilt gjennom historien fordi folk som det polske og det bøhmiske aldri kan gi seg i sin nasjonale halsstarighet. Hvor meget bedre ville ikke disse folk ha hatt det hvis de hele tiden hadde vært tyskere? Også for nordmennenes vedkommende er det klart at de vil oppnå den størst tenkelige frihet dersom de ikke nøyet seg med de ytre kjennetegn som hitler-hilsenen med opprakt hånd, men likefrem kalte seg tyske. Det er derfor den vei som nordmennene bør gå, og når Tyskland har vunnet krigen, skal vi også den vei, enten vi vil eller ikke. Jeg er ikke i tvil om at nasjonen da går en stor framtid i møte. I kraft av sin norrøne kvalitet vil den snart overta ledelsen av det nye Germania. Derfor er det med rette jeg kaller mitt styre Norges første virkelige nasjonale regjering."

vvv vVv vvv

ARBEIDSMOBILISERINGEN.

Møtet i Klingenberg Kino begynte med germanske marsjer. Så kom den tyske hallo-mann inn og meldte: Die deutsche Sendung in Norwegen. - Han presenterte "minister" Vogelsang, som skulle innlede en Grosskundgebung. Forrederen Nakling oversatte til Fuglesang, som så ga ordet til quisling, hvis nye uoffisielle tittel blant tyskerne i Norge er: Hassableiter. Etter der Hassableiters tale spiltes Niebelungen-marsj, og så talte der Herr Reichskommissar, fulgt av Deutschland über alles, Horst Wessel-sangen og Ja, vi elsker.

Der Herr ministerpresident und Hassableiter quisling talte om bolsjevismen. Terboven utfoldet seg også over dette emnet, og med livlig fantasi utmalte han det asiatiske menneske, som på tysk betyr russere, ikke f.eks. japanere. Der asiatische Untermensch kan begå alt det som er utenkelig for der deutsche Übermensch. De kan deportere mennesker, og de kan ta gisler. Mot faren fra øst må alle reise seg, alle germanere, alle tilhengere av de urgermanske begreper om menneskeverd, om lov og rett og sivilisasjon. Der Herr Hassableiter har reist seg. Han har utstedt en lov som skal tvinge det norske folk til å komme sine "beskyttere" til undsetning i den ytterste nød. Alle skal arbeide for Tyskland. En særlig oppgave er tiltenkt det norske folk, hvis Tyskland kan reddes fra nederlaget. En særlig oppgave! - I det storgermanske fellesskap som ifølge Terboven ikke bygger på nasjoner, men på ære, rase og blod, skal innbyggerne av das Gebiet Norwegen ha en lavere levestandard enn den som folket

selv har vist at det kan arbeide seg fram til. Terboven har fra første stund oppstillet dette mål for sin innpasning av den norske folkegruppe i den nye ordning. Norge skal arbeide for Tyskland. Det er målet, - og det er overlatt til forrederne å finne midlene. De er i full gang med det.

Mobiliseringen gjelder nå arbeidslivet, men oppgaven er å hjelpe Tyskland til å avverge en fortsatt katastrofe i Russland. Desperasjonen kan komme til å trekke nye konsekvenser etter seg i Norge. Konsekvenser som vil føles som mer og mer opprørende folkerettsbrudd og samvittighetsmord. Bak forredernes tiltak står ifølge Terboven hele det tyske rikets autoritet. Han advarte i samme forbindelse Sverige.

På randen av avgrunden spiller det tyske folk et meget høyt spill. Det forsøker å gi det store russiske folk følelsen av at russerne under kampen for sin frihet, under sine mest heroiske anstrengelser for å kaste overfallsmennene ut av Russland, har hele det europeiske kontinent imot seg. Norge har aldri hatt og har heller ikke i dag noe utestående med Sovjetsamveldet. Våre sjømenn setter livet inn ombord på vår store flåte for å holde Russlands og de alliertes livslinjer åpne under kampen mot det tyske forsøk på å vinne verdensherredømmet. Vi har sett mange bevis for at Russland vet å verdsette dette, og vi vet at det med varme ønsker ser fram mot Norges gjenreisning som et helt selvstendig folk etter den kamp det har ført og fortsetter å føre på Russlands og de alliertes side. Sovjetsamveldet har også tiltrått de høytidelige allierte erklæringer om fredsmålene, som i første rekke garanterer våre lands integritet.

hitler håper ennå på at bolsjevikspøkelset, som har gjort ham så mange tjenester, skal kunne hjelpe ham til å så splid mellom de allierte og bringe noen over på hans side. Han forregner seg. Vi ser tvert imot at visse land forsøker å redde seg ut av krigen mot Russland, jo før jo heller. Han kan forhale sitt nederlag, og han kan trekke store verdier med seg i ulykken.

Alle voksne kvinner og menn, arbeidere, funksjonærer og driftsherrer står nå på terskelen til nye menneskelige tragedier. Vi vet at hvert dagsverk ydet fienden betyr en utsettelse av befrielsen. Og vi vet at vi selv kommer til å bære vår del av følgene ved en forlenget besettelse og utplyndring.

"Regjeringen" quislings lover og forordninger er ulovlige da de går ut over det maktområde som er bestemt i Haagerkonvensjonens art. 43, som lyder:

> "Når den lovlige makt faktisk er gått over til okkupanten, skal denne ta enhver forholdsregel, som beror på ham, for så vidt mulig å gjenopprette og sikre den offentlige orden og det offentlige liv. Okkupanten skal herunder respektere de lover som gjelder i landet, med mindre der foreligger absolutte hindringer herfor."

"Regjeringen" quisling er innsatt av okkupasjonsmakten med mandat av denne. "Regjeringens" maktområde er derfor ikke større enn okkupasjonsmaktens.

Norge er i krig med Tyskland. Okkupanten har gjennom "regjeringen" quisling forordnet nasjonal arbeidsplikt i Norge. I Haagerkonvensjonens art. 52 heter det:

> "Ydelser in natura og tjenester kan kun fordres av kommuner og innvånere når det er til okkupasjonshærens behov. De skal stå i forhold til landets hjelpekilder og skal ikke være av den natur at de innebærer forpliktelser for befolkningen til å ta del i krigsoperasjoner mot fedrelandet."

Parolen til oss alle blir derfor: De som blir tatt til nasjonal arbeidstjeneste i landbruk, skogbruk, fiskeri og transport skal fullt ut gjøre sin plikt for å berge landet. Alle tjenester som er av den natur at de direkte eller indirekte innebærer forpliktelse for befolkningen til å ta del i krigsoperasjoner mot fedrelandet <u>skal nektes</u>

Tjenester utenfor landets grenser <u>skal nektes</u> under henvisning til Haagerkonvensjonens klare bestemmelser, som er underskrevet av Tyskland.

Enhver vil best vite hvordan hver enkelt kan og bør handle i den gitte situasjon. Ingen vil kreve det umulige, men vi vil sondre mellom dem som tenker og handler som ansvarsbevisste nordmenn, og dem som letter oppgaven for fienden. Ett er sikkert. Det er det ytterste middel Tyskland og forrederne har grepet til, og det er frykten for nederlaget som har drevet dem til det.

vvv vVv vvv

K N U T H A M S U N.

For noen dager siden var Knut Hamsun ute og luftet seg i dagspressen med et lite kåseri om dødsdømte nordmenn. Ham om det! Vi forstår at han står i særdeles god kontakt med sine høye tyske herrer når han kan skrive om dødsdømte, angi antallet og vite hvor de befinner seg, mens landets gode borgere intet har fått vite, i alle fall på normal måte. Ham om det også!

Men når han i tillegg til dette virkelig har den frekkhet å foreslå eller anbefale at alle disse "engelskvenner", som han kaller dem, bør innstille sin virksomhet og sitte på sin hale og vente til seiren er vunnet, når han våger å antyde at det enten er kjekkhet eller uforstand som diktemorer disses handlinger, DA er det ikke lenger ham om det. Da viser det seg nemlig hvor langt hans åreforkalkning er kommet, eller hvor usund hans tankegang er!

Den gamle forkalkede forhenværende forfatter tror altså at hver nordmann som kjemper med for landets befrielse fra det nazistiske åk bør anse saken for seg uvedkommende og ikke ta noen risiko selv, men overlate til andre å slåss for seg! Han tror det er uforstand når gode nordmenn gjør sin plikt og setter livet på spill! Vi tror vi tør si, på vegne av alle frihetselskende og kjempende nordmenn, at vi er sjeleglade når vi unngår å få folk av Hamsuns kaliber innen våre rekker. Hans mentalitet vil så visst ikke bidra til å fremme noen seier for den sak han er gått inn for!

En kunne være fristet til å spørre herr Hamsun om hvorfor en del unge menn her fra landet de siste par år har kjempet i tyskernes rekker på østfronten, når de så allikevel hele tiden har trodd på Tysklands seier? - Ja, for det har jo den hele tid framgått av avisene at noen tvil om det endelige resultat er det ikke. Og hvorfor da ligge å dø i skyttergravene i Russland?

Vi tror neppe Hamsun bør innlate seg på noen fri og saklig avisdiskusjon om disse ting. Han vil bare henvise til "faren fra øst". Det er unødvendig. Goebbels og hans kreaturer sørger for å gi oss bedre og betydelig mer vellskreven orientering enn den forhenværende forfatter klarer.

Vi synes Hamsuns skjebne er trist. Selv om hans horisont nå er snever, så har han en gang arbeidet for en god sak. Markens grøde var hans hobby, og markens grøde ble hans store verk. Og nå spør vi ham: "Hvor tror De Isak fra Sellanrå hadde stått i denne tid? Tror De han hadde grepet sitt gevær den 9. april og ilt sine norske medkjempere til hjelp? Eller tror De han hadde søkt kontakt med overfallsmennene og vist vei til nordmenns rygg? Tror De, herr Hamsun, at Deres hjertebarn i dag hadde løpt omkring i hirduniform med opprakt hånd, ropt "heil og sæl", holdt propagandataler med tyske æresgjester og vært selvskreven fører for "herredstinget"? Eller anser De det for sannsynlig at Isak ville røktet sin gjerning som før i sitt daglige strev for seg og sine, men med dype rynker i sin panne i sine bekymringer for land og folk?"

Hvis Isak er den mann Hamsun har skildret i sin bok, nærer vi ingen tvil om hvor han hadde stått i dag.

Det hadde forresten ikke vært av veien om Hamsun hadde latt sine egne sønner få den samme gode skolegang som Isak fra Sellanrå fikk. Det ville ha vært sundt for dem. Men selvfølgelig herr Hamsun om det!

--- --- ---

Ibsen:

Der går en Nemesis igjennom livet.
Den rammer sikkert, skjønt den rammer sent, -
å rømme vekk fra den er ingen givet.

vvv vVv vvv

TYSKLANDS ERSTATNINGSBETALING ETTER FORRIGE KRIG OG DETS FORBEREDELSER TIL DEN NÅVÆRENDE.

Etter at Tyskland i 1931 fikk moratorium og innstilte sine betalinger på krigsgjelden, tok det aldri opp igjen betalingene, selv ikke etter at den økonomiske krise som foranlediget moratoriet, var overstått. Intet var forøvrig mer naturlig for hitler etter maktovertakelsen i 1933 enn å nekte å fortsette med betalingene, for en opphevelse av Versailles-traktaten var jo nettopp hans mål.

Det kan under denne verdenskrig nr. 2 ha noen interesse å se tilbake på hvordan de allierte etter 1918 bedømte Tysklands plikt og evne til å betale erstatninger for de ødeleggelser som var gjort under krigen, og hvordan Tyskland svarte på de alliertes krav.

Hovedprinsippet som ble lagt til grunn for fastsettelsen av erstatningsbeløpene var at Tyskland skulle erstatte all sivil eiendom som var blitt ødelagt under krigen, og at det dessuten skulle levere en rekke varer (skip, jernbanevogner etc.). Etter lang tids alliert diskusjon ble beløpet endelig satt til 138 milliarder gull-mark (inklusive 6 milliarder til dekning av Belgias krigsgjeld). Dette beløp var selvsagt stort, men det var meget mindre enn de tall som hadde vært på tale under drøftelsene. Det ble så godtatt av den tyske regjering.

Det annet spørsmål, Tysklands evne til å klare denne erstatningssum, og de alliertes bedømmelse av denne evne, satte sitt preg på drøftelsene i lang tid. Det hersket stor uenighet om saken, og vi skal bare kort nevne det som ble endelig vedtatt.

Det som ble betalt inntil 1925 ble av de allierte regnet som dekning av okkupasjonsutgifter, og vi skal derfor se bort fra tiden før september 1925. Fra dette tidspunkt trådte Dawes-planen i kraft. Etter den skulle Tyskland betale ca. 1 milliard i 1925/26, og så stigende årsrate til 1928/29 da den skulle være ca. 2,5 milliarder. - Fra 1929 skulle planen revideres. Den nye plan, Youngplanen, gikk ut på en samlet erstatning i løpet av de kommende 57 år på i alt 116 milliarder gull-mark. Det nye var vesentlig for Tyskland at det på denne måte slapp fra rentene av erstatningssummen, og dets forpliktelser ble endelig fastsatt. Det første årsbeløp skulle være va. 1,7 milliard, og deretter skulle årsbeløpet stige til 2.5 milliarder i løpet av 37 år, og så avta.

Det krav som ble stillet til Tyskland gikk således aldri ut på over 2 milliarder pr. år. Var dette beløp for stort for Tyskland? Kunne det makte disse beløp uten selv å knekke økonomisk sammen? Det er klart at dette spørsmål har betydning for bedømmelsen av Tysklands kamp for å få opphevet Versailles-traktaten.

De betalinger som faktisk ble foretatt etter 1924 var:

1924/29	7.5 milliarder	) i alt ca. 10,4 milliarder.
1929/32	2.9 milliarder	

Det skulle etter planen ha vært betalt noe mer, men svikten var ikke så stor at det kan tales om brudd på forpliktelsene.

--- --- ---

Tysklands kamp for å få redusert erstatningsbetalingene mest mulig må sees som en direkte fortsettelse av krigen 1914/18. De fleste av de ledende i Tyskland i 1918 og årene utover, mente at Tyskland hadde sluttet krigen på betingelse av at det skulle sluttes en forståelsesfred, og ikke en diktatfred, slik som Versailles-freden ble. Tyskland ville ikke ha "all skyld for krigen" og ville ikke betale for alle ødeleggelser. Fra første stund av viste tyskerne uvilje til å betale erstatninger, og vi kan derfor regne erstatningsbetalings-kampen som en fortsettelse av krigen, men nå bare økonomisk.

Det som nå har størst interesse for oss er å kunne konstatere at den store ulyst til å betale for forrige krig hang sammen med en like stor lyst til å forberede en ny krig for å vinne det tapte tilbake.

De første tegn i denne retning viste seg da Reichswehr, den militærstyrke på 100.000 mann som Tyskland skulle ha lov til å holde, ble utnyttet til utdannelse av langt større styrker, idet ledelsen sørget for å kalle inn flere kull a 100.000 pr.år, og på denne måte omgikk det krav som var stillet til avrustningen.

Det neste tegn var omlegningen fra alminnelig militæropplæring til opplæring av "stormtropper" - nazipartiets SA-folk. Disse organisasjoner som tilsynelatende skulle være partigrupper i den innenrikspolitiske kamp, ville selvfølgelig kunne gjøre utmerket nytte for seg også som militæravdelinger. I samme retning gikk opplæringen av politifolkene. Også disse fikk en ren militæropplæring før de ble satt inn i polititjenesten (akkurat som hos oss nå).

Men tydeligere enn begge disse tegn er de offentlige utgifter til militærvesenet. Disse opplysninger var alminnelig tilgjengelige for Tysklands vedkommende helt til 1934/35, men er av lett forståelige grunner senere holdt hemmelig. Vi skal her gjengi noen av tallene, anført i norske kroner etter en passende omregningskurs.

1924/25	660 milliarder kroner,	1929/30	960 milliarder kroner,
1934/35	1250 " "	1937/38	?

Vi vet som sagt ikke nøyaktig hvor meget de tyske militærutgifter beløp seg til etter 1935, men vi kan etter det vi har sett av tysk krigsutstyr i denne krig slutte oss til at det må ha vært svære summer. - I 1930 var militærutgiftene pr.innbygger i Tyskland kr. 37,00. Bare 6 år senere var Tysklands utgifter fordoblet. Utviklingen skulle ikke være til å ta feil av.

Av de opplysninger som her er samlet, og som er offentlig tilgjengelig for den som vil - kan en lett se at Tyskland i alle fall kunne ha dekket sine erstatningsforpliktelser på ca. 2 milliarder pr.år hvis det bare ikke hadde kjørt i vei med svære militærutgifter. Hadde Tyskland i 1934 tatt opp igjen sine betalinger i steden for å bruke pengene til krigsrustninger, er det stor sannsynlighet for at den internasjonale utvikling ville ha kommet inn i et annet spor, og den store krig vi nå har gående kunne kanskje ha vært undgått.

Tyskland valgte ikke denne vei. Nazibevegelsen som hadde grepet dypt ned i det tyske folk, hadde for lengst tatt sikte på en revisjonskrig som skulle skaffe Tyskland dets tapte rikdom og maktposisjon tilbake. Hittil har dette håp ikke gått i oppfyllelse for nazistene. Den kamp de forberedte, er blitt større enn de ventet, og ofrene i denne nye krig blir sikkert ikke mindre enn i den forrige. Utfallet for Tysklands vedkommende er sikkert nok, - naziånden og nazistyret må bort hvis det igjen skal komme noen forståelse mellom det tyske folk og andre folk.

Vi kan med god grunn spørre: Ville ikke Tyskland ha kommet lenger i kultur, økonomi og internasjonal posisjon på en fredelig vei enn ved å fortsette den som nå har vært brukt i snart 80 år, og som ikke heter annet enn "BLOD OG JERN"?

vvv vVv vvv

U R O.

En tysk general, von Unruh, kom for vel en uke siden til Norge, og har forestått et grundig og energisk arbeid for å oppspore ledig arbeidskraft her i landet. Resultatene framlegges som quislings verk.

Det er et meget "celebert" besøk som vi her har hatt i all stillhet. Von Unruh er nemlig et av de mest aktuelle navn i Tyskland og ikke minst de nøytrale land er meget opptatt av hans person. Han var en av hitlers generaler i kampene om Moskva høsten 1941. Senere hørte man lite om ham, men man visste at han sto på personlig god fot med hitler.

Nå er plutselig hans navn dukket opp og figurerer stadig på avisenes førstesider sammen med navn som dr. Ley og dr. Funk, Sauckel og Goebbels. General von Unruh har den totale mobilisering som sitt arbeidsfelt. Han forestår hvervingen ikke bare til hæren, men også til virksomheten bak fronten og til det sivile arbeidsliv. I Tyskland etablerte von Unruh et ambulerende utskrivningskontor. Med en stab på 10 mann har han reist fra by til by i et spesialtog bestående av 3 jernbanevogner, hvorav den ene er innrettet som kontorvogn. Over alt hvor han viser seg opplever befolkningen de virkninger som hans navn, Unruh - Uro - peker på. Han representerer et av disse krampetrekningssymptoner som gjør det klart for all verden at det lakker mot slutten med tyskernes motstandsevne.

vvv vVv vvv

SKJERPET BLOKKADE AV ALLE KOMMUNALE STILLINGER LANDET OVER.

Ledige kommunale stillinger søkes over hode ikke lenger av gode nordmenn. Heller ikke lønnsforbedring av noen art. Stillingen på dette frontavsnitt er gitt etter de nye framstøt fra NS med avskjedigelser i øket tempo på signal fra Innenriksdepartementet: I desember f.å. ga det nemlig ordre til alle fylkesmenn om å ta opp nøyaktig fortegnelse for hvert fylke over tjenestemenn som burde "skiftes ut", altså avskjediges. Betegnende nok skulle det samtidig sendes inn oppgave over egnede og villige folk til å settes inn i stedet. Dette røper den pinaktige situasjon NS er i: De tør av gode grunner ikke straks avskjedige våre folk og ta sjangsen på at der senere skal melde seg søkere til å fylle de ledige stillinger. Nei, stillinger som er blitt ledige på denne måte søker ingen god nordmann, og heller ikke stillinger som blir ledige ved naturlig avgang.

Tjenestemennene ønsker ikke å gå NS' ærend ved å ta de stillinger som partimedlemmer ikke kan fylle i minste måte. Ingen har heller lyst til å fylle ut de inkvisitoriske søknadsskjemaer og gi seg inn under den politiske granskning av NS' fylkesførere som en hver søknad - også lønnsforbedring - har til følge. Søkerne blir nå til og med oppsøkt privat og underkastet mundtlig eksaminasjon av NS' tillitsmenn på stedet. Det er ingen annen måte å møte NS' nye framstøt på enn absolutt blokkade av alle stillinger for søkere såvel i som utenfor etaten. Det skal heller ikke forekomme at der søkes om lønnsforbedring av noen art. Det trekker med seg politisk granskning i hele sin bredde. De kommunale tjenestemenns front er hermed trukket klart opp Gjennomført passiv motstand over hele linjen. NS blir da stående ubehjelpelig fast og skal nok betenke seg på å fortsette sin pågang. Sporene fra politietaten skremmer: Der er blokkaden effektiv.

Kommunale tjenestemenn er med dette kommet på like linje med de andre frontavsnitt, hvor pågangen nå er særlig stor slik som overfor kirken og overfor barna gjennom NS' ungdomstjeneste. Denne oppfordring rettes da til almenheten: SØK IKKE KOMMUNALE STILLINGER. DET VIL BLI BETRAKTET SOM BLOKKADEBRUDD.

Propagandamøter er igjen satt i gang for tjenestemenn i by og bygd. Oftest skjer innkallelsen i tjenestetiden, og der føres kontroll med frammøtet. Som regel er det ikke sagt på forhånd hva der skal tales om, men erfaringen har til overmål vist at det alltid er politisk propaganda det dreier seg om. Hverken stats- eller kommune-funksjonærer møter lenger opp, selv om møtene gis skinn av undervisning og holdes i arbeidstiden. Møtene er absolutt boykottet. Det skal være slutt på disse forsøk på å tvinge inn på lønnsmottakerne politisk propaganda. Der er ingen hjemmel for å kreve frammøte til den slags.

vvv vVv vvv

URO I FINNLAND.

Presidentvalget i Finnland er avsluttet og Ryti ble gjenvalgt. I hvilken grad den finske regjering vil bli omdannet og de konsekvenser dette eventuelt vil få, er det ennå for tidlig å si noe om.

I norsk presse slapp det imidlertid fram en liten notis for leden som forteller litt om misnøyen i Finnland og de krav det finske folk i den nærmeste frantid akter å gjøre gjeldende. Det spørs bare i hvilken utstrekning de vil få anledning til å drive sine krav igjennom.

I forbindelse med valget offentliggjorde det finske sosialdemokratiske parti en erklæring om partiets politiske retningslinjer. I erklæringen heter det bl.a.: "Det sosialdemokratiske parti betrakter fortsatt Finnlands nåværende krig som en fortsettelse av vinterkrigen og som en forsvarskamp som det finske folk er tvunget til å føre - Av dette følger at Finnland, så snart det byr seg en passende anledning og dets frihet og selvstendighet er sikret, har frihet til å beslutte seg til å tre ut av krigen. Partirådet uttaler sin beklagelse over at denne oppfatning i Finnland delvis ikke er framstillet riktig, men at Finnlands bestrebelser framlegges på en for landet skadelig måte. Partirådet venter derfor at regjeringen med større vaktsomhet enn hittil, retter oppmerksomheten mot disse for Finnland skadelige ting og gjennomfører forholdsregler for å hindre at de fortsetter."

Denne lille notis i en norsk avis lar oss i virkeligheten ane betydelige motsetninger i Finnland.

Bak det sosialdemokratiske partis erklæring står ikke bare det politiske parti selv, men hovedparten av det finske folk, framfor alt arbeiderne, småbøndene, de brede lag. De ønsker å betrakte den pågående krig som en fortsettelse av den første vinterkrigen, som en forsvarskrig for friheten, ikke som en angrepskrig i allianse med Tyskland, som grunnlag for finske erobringer. Det er disse lag av folket som har ofret og blødd, og som skred til disse ofre for å forsvare sine hjem og sin jord, ikke for å støtte en stor nasjon i dens undertrykkelse av det siviliserte Europa. Disse lag av folket føler seg i opposisjon til storfinnene, til de nazisympatiserende kretser innen hær og regjering. Denne chauvenistiske klikk i Finnland er i virkeligheten en minoritet, men en meget hensynsløs og mektig minoritet. Det er disse finske kretser som har hånd om den finske pressepropaganda og som bestemmer inntrykket av Finnland i europeisk opinion.

Det brede finske folk ønsker fred, det er klokt nok toæ å ville framheve at Finnlands krigsdeltakelse på tysk side er en finsk forsvarskamp og vil tre ut av krigen så snart dets frihet og selvstendighet er sikret. Disse kretser føler også at den nåværende finske presse og propaganda med sine tyskdikterte doktriner er skjebnesvanger for finsk renomé ute i verden og at Finnland, hvis det holder fast ved sin allianse med Tyskland til det endelige nederlag, vil måtte ta konsekvensen av sin politikk og dele nederlaget med sin tyske forbundsfelle,

Det er disse forhold partiets erklæring sikter til når det heter at synspunktet for betraktningen av den pågående finske krig ikke framstilles riktig, men tvert i mot blir lagt fram på en for landet skadelig måte. Partiet serklæring tar i første omgang sikte på den begrensning av de nazi-sympatiserende, chauvenistiske kretsers bestemmende innflytelse over finsk pressepropaganda, dernest på muligheten for å oppnå en separatfred for Finnland. Når denne erklæring tillates offentliggjort, til og med i en norsk avis, er det et avgjort tegn på at fredslengslen og den antityske stemning i Finnland stadig sterkere gjør seg gjeldende og at flere og flere finner ønsker å løse sin båt fra det synkende tyske moderskip. Sannsynligvis er det også et ekko av tyskernes svikende militære posisjon, idet de regner med at den russiske offensiv vil avskjære den direkte forbindelse mellom Tyskland og Finnland og tyskerne som da, i beste fall vil måtte trekke sine tropper ut av finsk område, er mere interessert i en finsk separatfred enn i en russisk besettelse av landet.

Forholdene i Finnland, som er et tysk alliert land, er bare en paralell til de alvorlige uroligheter som i voksende utstrekning og tempo stadig blir mer åpenbar rundt omkring i den tyskdominerte del av Europa og som varsler det stortyske rikets endelige sammenbrudd.

Utviklingen i Europa i de kommende måneder vil utvilsomt bringe en lang rekke av sabotasjehandlinger, opptøyer, frafall og guerilja. Det er det minste Tyskland kan vente seg i tillegg til påkjenningen i øst. Det er jo også mulig at større begivenheter vil kunne sette sitt preg på utviklingen.

vvv vVv vvv

P A N I K K.

Fylkesfører Hæreid i Kristiansand sendte i slutten av januar et brev til NS-generalsekretariat hvori han påpekte at det nå var på tide å foreta en utrensning innen "jøssingpolitiet" i Stavanger. Han foreslo av hver enkelt politimann skulle brøves av skarpe NS-politifolk, og at de som ikke holdt mål, straks skulle sendes på arbeid. "Når sikkerhetspolitiet var ferdig med sin utrensning ville det sannsynligvis ikke bli mange igjen", sa fylkesføreren, "og vi kan ikke engang stole på disse få ved en eventuell invasjon." - Han foreslo at hirden straks ble instruert i bruk av automatiske våpen, at den ble bevepnet og satt inn. Disse folk skulle batales ordentlig. Hæreid endte sin appell med å forlange at denne sak ble forelagt for føreren personlig.

vvv vVv vvv